

Seniorzy podczas warsztatów rozwojowych

Fot. Archiwum własne
LGD Puszcza Knyszyńska

Seniorzy w lokalnych społecznościach

■ Marcin Nawrocki

W mieście czy na wsi – seniorzy to grupa, która charakteryzuje się własną specyfiką. Seniorzy miejscy mają inną perspektywę i możliwości niż ci z małych miejscowości i obszarów wiejskich. Potencjał i chęć do działania tkwią jednak w ludziach niezależnie od miejsca zamieszkania.

Potrzeby osób starszych oraz ich działania mogą mieć różny wymiar. Od inicjowania i animowania współpracy przez wspólne występy artystyczne po przedsięwzięcia edukacyjne i realizację projektów międzynarodowych. Mogą przyjmować różną formę – od nieformalnych grup działających w lokalnych środowiskach, przez formalne kluby seniora przy ośrodkach kultury i Domach Diennej Opieki, po kształcenie na uniwersytetach trzeciego wieku. Zależnie od potrzeb czy możliwości. Szczególnym wyzwaniem, przed jakim stają samorządy i podmioty działające na rzecz seniorów, jest dotarcie do środowisk oddalonych od większych ośrodków miejskich.

Aktywni obywatele Puszczy Knyszyńskiej

Bardzo ciekawym przykładem zorientowania na aktywizację starszych osób są działania Lokalnej Grupy Działania Puszcza Knyszyńska. W ciągu ostatnich trzech lat zrealizowała trzy edycje projektów kierowanych do mieszkańców gmin wchodzących w skład LGD. Łącznie wzięło w nich udział ok. 120 osób. Seniorzy zostali przeszkoleni pod kątem podejmowania oddolnych inicjatyw i angażowania się w życie publiczne swoich miejscowości. Wzięli udział w zajęciach z wystąpień publicznych, pewności siebie oraz pracy zespołowej. W każdej z edycji uczestniczyli także w wizytach studyjnych do Gdyni prowadzącej modelową politykę przyjazną seniorom. Zapoznali się tam z dobrymi praktykami współpracy między samorządem i osobami starszymi.

Skąd wziąć się pomysł na pierwsze projekty? – Seniorzy sami zgłaszali w trakcie prac nad Lokalną Strategią Rozwoju konieczność działań z nimi i na ich rzecz, a tym samym zwrócenia większej uwagi na ich potrzeby. Tak to się zaczęło – zgodnie podkreślają, **Sławomira Machowicz oraz Jolanta Matyszek z LGD Puszcza Knyszyńska**, dobre duchy projektów senioralnych. – Coraz więcej się dzieje dookoła, ale istnieje potrzeba większego przepływu informacji o różnych inicjatywach w regionie – podsumowują. Jednym z budujących efektów ich działań, już po zakończeniu projektów, było powołanie przez samych seniorów Stowarzyszenia „Aktywny Senior” w Gródku. W bardzo krótkim czasie uzyskały dofinansowanie z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich i zrealizowały wiele ciekawych inicjatyw. Od prelekcji prozdrowotnych, przez wyjazdy na baseny, szkolenie z nordic walking, tańców, warsztatów artystycznych po wyjazd do Opery na „Carmen”. Widać, czasem wystarczy iskra, by dalej toczyło się już wszystko swoim rytmem. Stowarzyszenie Aktywny Senior korzysta z pomieszczeń użyczonych przez Gminne Centrum Kultury w Gródku. – *Brakuje nam jednak niewielkiego pomieszczenia na urządzenie i wyposażenie Centrum Seniora w formie klubu, gdzie osoby samotne będą miały możliwość zintegrowania poprzez kontakty towarzyskie i dostęp do internetu czy skorzystanie z kącia rehabilitacyjnego* – opowiada **Walentyna Trochimczyk** – przedstawiciel Stowarzyszenia. Zamierzają zabiegać o środki z wielu różnych źródeł – gminy, PFRON czy urzędu marszałkowskiego. Z kolei LGD Puszcza Knyszyńska w 2018 otrzymała po raz kolejny środki z programu ASOS. Dzięki temu aktywizacja seniorów w gminach Puszczy będzie miała swoją kolejną odsłonę.

▲ Róże Jesieni w trakcie występu artystycznego

Fot. GOK Boćki

Pierwszy wiejski uniwersytet

Powołanie go było naturalną konsekwencją aktywności skupionej w Klubie Seniora „Róże Jesieni”. Od początku, czyli od 2007 roku, wsparcie działalności klubu zapewnia Gminny Ośrodek Kultury, a główną sferą aktywności jest teatr i taniec połączony ze scenkami choreograficznymi. Bardzo dużo pracy wykonali na tym polu aktorzy z regionu, pochodzący z Bociek Daniel Lasecki oraz Mateusz Sacharzewski z Bielska Podlaskiego, były stypendysta Marszałka Województwa Podlaskiego. Muzycznie zaangażowany jest do dziś także akompaniator i aranżer Józef Deniziak. Wieloletnia współpraca pozwoliła zamknąć piękną kłamrą jubileusz Klubu w 2017, kiedy Róże Jesieni zostały laureatem II Miejsca w Kategorii Kabaretów podczas XV Festiwalu Chórów, Kabaretów i Zespołów Seniora organizowanym przez Dom Kultury Zacisze w Warszawie.

Jednak w ciągu tych 10 lat pojawiała się także potrzeba rozwoju na polu edukacyjnym i naukowym. Oczekiwania seniorów dostrzeżone były przez samorząd, co zaowocowało w minionym roku powołaniem pierwszego w kraju wiejskiego uniwersytetu trzeciego wieku w Boćkach. Klub „Róże Jesieni” wziął udział w projekcie „Wsparcie Uniwersytetów Trzeciego Wieku na Podlasiu” realizowanym ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach tzw. Strategii Gowina. Sama strategia zapewnia m.in. systemowe podejście do wsparcia UTW w całej Polsce. Oficjalne powołanie uniwersytetu nastąpiło 25 listopada 2017 podczas konferencji z udziałem Wicepremiera Gowina w Boćkach. Tym samym po 10 latach funkcjonowania „Róż Jesieni”, kolejnym krokiem w kierunku rozwoju seniorów okazało się powołanie wiejskiego UTW. – *Osoby starsze mają przeświadczenie, że ich aktywność w środowisku lokalnym powoduje, że starość ich nie dotyka. Mają świadomość, że jak będą działać, wyjeżdżać, to przełoży się to też na ich lepsze samopoczucie i zdrowie. Nadrabiają*

▲ Stowarzyszenie Aktywny Senior podczas jednej z prelekcji

Fot. Archiwum własne LGD Puszcza Knyszyńska

także czas, którego nie mieli w młodości. Bo często byli skupieni na ciężkiej pracy w polu – podkreśla wójt Bociek Dorota Kędra-Ptaszyńska. Wraz z Martą Tymińską-Malinowską, dyrektorką Gminnego Ośrodka Kultury w Boćkach, podkreślają, iż seniorzy sami zgłaszają się z pomysłami, a gmina stara się ich w tym wspierać.

Senior regionalny czeka na wsparcie

Projekty LGD Puszcza Knyszyńska czy inicjatywa powołania wiejskiego uniwersytetu to jedynie przykłady wielu działań prowadzonych na rzecz seniorów w lokalnych społecznościach. Ich cechą wspólną jest życzliwa otwartość na potrzeby i postulaty zainteresowanych. Każda inicjatywa ma swoją historię, inne pola aktywności. Różne także mogą być formy wsparcia. I choć wiele rzeczy się dzieje dzięki zaangażowaniu i pasji lokalnych liderów, wciąż wiele pozostaje do zrobienia. Jest wiele inicjatyw, także w małych miejscowościach, o których nie wiedzimy inne aktywne grupy. Z tego punktu widzenia bardzo ważne jest zapewnienie przepływu informacji o inicjatywach seniorów i dostępu do informacji dla samych seniorów. Przykładem oddolnej realizacji polityki informacyjnej jest inicjatywa powołania portalu Podlaski Senior (podlaskisenior.pl). Wiele do zrobienia jest także na polu edukacyjnym i kulturalnym.

Od kilku lat obecne są inicjatywy takie jak Podlaskie Dni Seniora (poświęcone głównie profilaktyce zdrowia) prowadzone przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Dotychczasowe spotkania odbywały się przede wszystkim w mniejszych miastach tj. Goniądzu, Dąbrowie Białostockiej, Kuźnicy, Sokółce, Ciechanowcu, a w minionym roku również Białymstoku. Cenną z punktu widzenia polityki informacyjnej oraz aktywizacji środowisk senioralnych jest z kolei Podlaskie Forum Aktywności Osób Starszych organizowane od trzech lat przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego. Ich współorganizatorem w pierwszych dwóch latach było stowarzyszenie Akademia +50, a w 2017 Stowarzyszenie „Szukamy Polski” i Fundacja SocLab. Sieciowanie podmiotów zaangażowanych w realizację polityki senioralnej odgrywa w tym kontekście niebagatelną rolę.

Duże nadzieje związane są na pewno z powołaną 11 grudnia 2017 roku przez marszałka Jerzego Leszczyńskiego Radą Seniorów. Skupiając osoby z różnych części województwa można łatwiej wstąpić się w głos, czym żyją seniorzy i jakie mają oczekiwania. Wiele zadań zostało także wskazanych w *Programie na rzecz osób starszych w województwie podlaskim na lata 2016-2020* przyjętym przez Sejmik 29 sierpnia 2016. Część z nich jest już realizowana, część pozostaje w planach.

ASOS 2014-2020

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Podmiotami uprawnionymi do korzystania ze środków finansowych przeznaczonych na realizację Programu są m.in. organizacje pozarządowe, spółdzielnie socjalne, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego. Celem Programu jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną. Program ma przyczynić się do pełniejszego korzystania z potencjału społeczno-zawodowego osób starszych, aby mogły one pełnić różne role społeczne w życiu publicznym.

Więcej na stronie www.senior.gov.pl.